

КАРПАТСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

ДОШКІЛЬНА І СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ: ТЕНДЕНЦІЇ, ІДЕЇ, МОЖЛИВОСТІ

Збірник наукових праць за матеріалами
II Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю

5 травня 2026 року

м.Івано-Франківськ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Карпатський національний університет
імені Василя Стефаника

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

ДОШКІЛЬНА І СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ: ТЕНДЕНЦІЇ, ІДЕЇ, МОЖЛИВОСТІ

Збірник наукових праць за матеріалами
II Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
5 травня 2026 року

Івано-Франківськ – 2026

УДК 373.2+376-056.3'06(082)

Д 55

Рекомендовано до друку

рішенням кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти (протокол № 15 від 22 червня 2026 року) та вченої ради педагогічного факультету Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 15 від 29 червня 2026 року)

Рецензенти:

Ріма АРОНОВА – кандидат педагогічних наук, ректор Приватної установи «Заклад вищої освіти «Міжнародний гуманітарно-педагогічний інститут «Бейт-Хана».

Тетяна КРИВОШЕЯ – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Д 55 Дошкільна і спеціальна освіта в умовах сьогодення: тенденції, ідеї, можливості : Збірник наукових праць за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. 5 травня 2026 року (електронне видання) / укладачі М.В.Матішак, Н.В.Захарасевич; За заг. ред. Л.О.Мацук. Івано-Франківськ: Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2026. 143 с.

У збірнику наукових праць представлено матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Дошкільна і спеціальна освіта в умовах сьогодення: тенденції, ідеї, можливості» (5 травня 2026 року). Тези доповідей відомих учених України та закордонних країн, викладачів закладів вищої освіти, здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, практичних працівників закладів освіти присвячені таким напрямам: теоретичні засади педагогіки, інноваційні підходи до організації освітнього середовища; актуальні питання освіти для сталого розвитку; психолого-педагогічний супровід дітей раннього, дошкільного віку та дітей з ООП в умовах воєнного та повоєнного станів; сучасний стан та перспективи розвитку спеціальної освіти, впровадження інклюзивного навчання на різних рівнях освіти; проблеми та шляхи забезпечення ефективної наступності між дошкільною та початковою ланками освіти; модернізація процесу формування професійної компетентності майбутніх фахівців дошкільної, спеціальної та початкової освіти: вітчизняний та європейський досвід.

Збірник наукових праць адресовано науковцям, науково-педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти, педагогам-практикам, фахівцям у галузі дошкільної, спеціальної та професійної педагогічної освіти та іншим зацікавленим особам.

Матеріали публікуються в авторській редакції. За достовірність фактів, дат, назв, посилань на літературні джерела тощо відповідальність несуть автори матеріалів

УДК 373.2+376-056.3'06(082)

© Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти, 2026

© Карпатський національний університет
імені Василя Стефаника, 2026

ЗМІСТ

АЛЕНДАРЬ Надія. Взаємодія закладу дошкільної освіти та родини у формуванні фінансової грамотності дітей старшого дошкільного віку.....	8
АНИЩЕНКО Вікторія. Феноменологія емоційного інтелекту у майстерності сучасного викладача.....	12
АНИЩУК Антоніна. Професійна підготовка майбутніх фахівців закладів дошкільної освіти крізь призму компетентнісного підходу.....	17
БАРБОЛІН Іван. Сучасний стан проблеми формування ціннісно-смислової сфери підлітків із тяжкими порушеннями мовлення.....	21
БОНДАРЕНКО Наталія, ШЕНДЕРОВСЬКА Катерина. Теоретичні основи інтеграції сімейного та суспільного виховання в соціально-моральному розвитку дітей дошкільного віку.....	26
ГАВРИШ Наталія. Формування у дошкільників стійкого інтересу до книги в процесі реалізації літературного проєкту.....	31
ДЕМ'ЯНЮК Антоніна, ЛЕСІВ Валентина. Модернізація підготовки майбутніх вихователів до забезпечення безпеки життєдіяльності та охорони праці в закладах дошкільної освіти.....	36
ДРОЗД Лідія. Психолого-педагогічний супровід сімей дітей з особливими освітніми потребами в умовах сучасних викликів.....	41

з дітьми старшого дошкільного віку в ЗДО.....	84
КУДЯРСЬКА Тетяна. Роль корекційної складової в умовах інклюзивного навчання.....	88
ЛЮБЧЕНКО Інна, САЖІЄНКО Алла. Педагогіка партнерства як основа сучасного освітнього середовища.....	91
МАРЧІЙ-ДМИТРАШ Тамара. Дидактична гра як засіб формування іншомовної компетентності дітей старшого дошкільного віку.....	95
МАТВЄЄВА Наталія. Основні напрями діяльності НРЦ на сучасному етапі.....	98
МАТІШАК Маріанна, СКОМОРОВСЬКА Ірина. Розвиток агентності здобувачів вищої освіти: теоретичний аналіз проблеми.....	102
МАЦУК Людмила. Модернізація підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах євроінтеграції та сталого розвитку.....	105
МИГУЛЯ Вікторія. Актуальність використання інноваційних технологій в процесі фізичного виховання дітей дошкільного віку.....	110
НІКОЛЕНКО Людмила. Оперативно-практичні аспекти втілення цілей сталого розвитку в інклюзивному просторі ЗВО.....	113
ПИНЗЕНИК Олена. До проблеми застосування компетентнісного підходу у професійній підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти.....	118

Ростислав РУДЕНСЬКИЙ,
доктор філософії, старший викладач кафедри
освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет
(м. Тернопіль, Україна)

ФОРМИ СПІВПРАЦІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ТА СІМ'Ї В ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОГО ТА ВАЛЕОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ТА МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У сучасних умовах розвитку освіти питання збереження та зміцнення здоров'я дітей набуває особливої актуальності. Зростання психоемоційного навантаження, порушення режиму дня та зниження інтересу до фізичних вправ негативно впливають на фізичний розвиток дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. У зв'язку з цим виникає потреба в удосконаленні системи фізичного та валеологічного виховання, що повинна здійснюватися не лише у закладі освіти, а й у сімейному середовищі. Саме сім'я є першим соціальним інститутом, у межах якого формується ставлення дитини до власного здоров'я, фізичної активності та способу життя. Заклад освіти, своєю чергою, забезпечує організований педагогічний вплив, спрямований на формування фізичних умінь, навичок і здоров'язбережувальної компетентності [3]. Ефективність фізичного та валеологічного виховання значною мірою залежить від узгодженості дій педагогів і батьків, єдності виховних підходів, систематичної взаємодії та партнерства [2; 4]. Недостатній рівень співпраці між закладом освіти та сім'єю, фрагментарність спільних заходів, відсутність системної просвітницької роботи з батьками можуть знижувати результативність виховання культури здоров'я дітей [1; 2]. Саме тому проблема визначення ефективних форм співпраці закладу освіти та сім'ї у сфері фізичного та валеологічного виховання потребує глибокого наукового осмислення.

Проблематика фізичного виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку є предметом дослідження багатьох

науковців [3]. Питання розвитку фізичної активності дітей, формування здорового способу життя та здоров'язбережувальної компетентності розкрито у працях українських і зарубіжних учених [3]. Значну увагу приділено ролі сім'ї у вихованні здорової дитини, організації фізкультурно-оздоровчої діяльності та взаємодії педагогів із батьками [1; 2; 4]. У наукових дослідженнях підкреслюється, що фізичне виховання має бути системним процесом, який забезпечує гармонійний розвиток особистості, формування рухових навичок, зміцнення здоров'я та виховання ціннісного ставлення до фізичної культури. Валеологічне виховання – складова загального виховання дитини, спрямована на усвідомлення значущості здоров'я, засвоєння правил гігієни, формування навичок самозбереження та відповідального ставлення до власного організму [3]. Взаємодія сім'ї та закладу освіти є необхідною умовою успішної реалізації здоров'язбережувальних технологій [2]. Питання конкретизації форм співпраці між педагогами та батьками у сфері фізичного та валеологічного виховання потребує подальшого наукового опрацювання [1; 4].

Фізичне та валеологічне виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку є важливим напрямом сучасної педагогічної діяльності, оскільки охоплює формування здорового способу життя, розвиток фізичних якостей, зміцнення організму, вироблення навичок самозбереження та усвідомленого ставлення до власного здоров'я. Фізичне виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку спрямоване на гармонійний розвиток організму, удосконалення рухових умінь і навичок, розвиток сили, спритності, витривалості, координації рухів та формування позитивного ставлення до фізичної активності. Валеологічне виховання, своєю чергою, передбачає формування культури здоров'я, ознайомлення дітей із правилами особистої гігієни, профілактикою захворювань, основами безпечної поведінки та відповідальним ставленням до власного фізичного й психічного стану [3].

Особливість фізичного та валеологічного виховання полягає у тому, що його ефективність значною мірою залежить від єдності

впливу різних соціальних інститутів, передусім сім'ї та закладу освіти. Заклад дошкільної освіти або школа не можуть повністю забезпечити результативність виховання без безпосередньої участі батьків. Саме сім'я формує первинний досвід дитини, звички, режим дня, особливості харчування, ставлення до фізичної активності та відпочинку. Якщо педагогічні впливи закладу освіти не підтримуються у сімейному середовищі, то виховний ефект значно знижується [2]. Сім'я є природним середовищем розвитку дитини, у якому закладаються перші уявлення про здоров'я та фізичну культуру. Батьки є найближчими прикладами для наслідування, тому саме їхній спосіб життя, поведінка та ставлення до фізичної активності впливають на формування звичок дитини [4].

У цьому контексті співпраця між закладом освіти та сім'єю набуває особливої педагогічної цінності [2]. Вона передбачає не лише обмін інформацією між педагогами й батьками, а й побудову системи партнерських взаємин, заснованих на довірі, взаєморозумінні та спільній відповідальності за здоров'я дитини. Співпраця має бути спрямована на створення єдиного виховного простору, у якому дитина отримує узгоджені виховні впливи [4].

Одним із важливих напрямів взаємодії є підвищення педагогічної компетентності батьків. Значна частина дорослих не завжди володіє достатніми знаннями щодо фізичного розвитку дітей, особливостей організації рухового режиму, профілактики перевтоми чи формування валеологічної культури. Саме тому педагогічний колектив закладу освіти має виконувати просвітницьку функцію, спрямовану на інформування батьків про сучасні підходи до здоров'язбережувального виховання [1].

Однією з традиційних форм співпраці є батьківські збори. Їх педагогічна цінність полягає у можливості організувати колективне обговорення важливих питань фізичного розвитку дітей, ознайомити батьків із результатами спостережень, надати рекомендації щодо організації фізичної активності вдома та обговорити труднощі, які виникають у виховному процесі [1].

Ефективною формою співпраці є індивідуальні консультації [1; 4]. Вони забезпечують персоналізований підхід до кожної сім'ї,

дозволяють врахувати особливості фізичного розвитку конкретної дитини, її інтереси, рівень рухової активності, стан здоров'я та психоемоційні особливості. Індивідуальна форма взаємодії допомагає педагогам вибудовувати довірливі відносини з батьками та сприяє більш глибокому розумінню потреб дитини [2].

Спортивні свята та фізкультурно-оздоровчі заходи містять виховний потенціал, оскільки створюють позитивну атмосферу взаємодії, сприяють розвитку емоційної близькості між дітьми та батьками, стимулюють інтерес до фізичної активності. Спільна участь у спортивних заходах формує мотивацію до рухової діяльності, розвиває навички співпраці, підтримки та командної взаємодії [3].

Проведення днів здоров'я є важливим елементом співпраці закладу освіти та сім'ї. Такі заходи можуть передбачати туристичні походи, рухливі ігри, змагання, оздоровчі вправи, пікніки на природі та інтерактивні завдання. Дні здоров'я мають не лише фізкультурне, а й соціально-психологічне значення, оскільки забезпечують позитивні емоції, розширюють можливості спілкування між учасниками освітнього процесу та формують позитивне ставлення до активного відпочинку [3].

Однією з важливих форм взаємодії є інформаційно-просвітницька діяльність – створення тематичних інформаційних стендів, буклетів, пам'яток, рекомендацій, презентацій, відеоматеріалів і консультаційних куточків для батьків. Така інформація може стосуватися режиму дня, фізичних вправ для дітей, профілактики порушень опорно-рухового апарату, формування гігієнічних навичок та розвитку культури здоров'я [3].

В умовах сучасного інформаційного суспільства особливої актуальності набувають цифрові форми взаємодії. Онлайн-консультації, електронні щоденники, відеоуроки, дистанційні рекомендації щодо фізичної активності, тематичні чати або групи для батьків забезпечують оперативний обмін інформацією та підтримку безперервного виховного процесу. Такі форми співпраці важливі у випадках дистанційного навчання або обмежених можливостей безпосередньої взаємодії.

У процесі фізичного та валеологічного виховання доцільно використовувати інтегровані форми співпраці, що поєднують різні напрями діяльності. Наприклад, проведення тематичних тижнів здоров'я може охоплювати інформаційні заходи, практичні заняття, творчі конкурси, консультації, спортивні активності та сімейні проєкти [1]. Комплексний підхід забезпечує більш високий рівень залученості батьків і дітей. Важливо, щоб співпраця між закладом освіти та сім'єю мала системний характер. Епізодичні заходи можуть викликати короткочасний інтерес, але не забезпечують стійкого виховного ефекту. Регулярна взаємодія сприяє формуванню міцних звичок, підвищує мотивацію до фізичної активності та підтримує інтерес до здорового способу життя [3]. Системність співпраці передбачає планування заходів, їх послідовність, узгодженість змісту та врахування вікових особливостей дітей [1; 4]. Педагоги мають організовувати взаємодію таким чином, щоб батьки не залишалися пасивними спостерігачами, а ставали повноправними учасниками виховного процесу [2].

Таким чином, форми співпраці закладу освіти та сім'ї у фізичному та валеологічному вихованні дітей є різноманітними та взаємодоповнювальними. Їх використання забезпечує можливість створити єдиний виховний простір, спрямований на формування здорової, активної та соціально адаптованої особистості.

Список використаних джерел

1. Витовтова Л. М., Маренич В. О. Нові форми роботи з батьками дошкільників. Харків: Вид. група «Основа», 2022. 159 с.
2. Новікова В. М. У співпраці - результат. *Робота вихователя з батьками в ДНЗ*. Харків: Вид-во «Ранок», 2011. 144 с.
3. Огнистий А. В., Огниста К. М. Теоретико-методичні основи фізичного виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Тернопіль: «ТАЙП», 2016. 368 с.
4. Рудік О. А., Молодушкіна І. В. Взаємодія ДНЗ та сім'ї. Харків: Вид. група «Основа», 2013. 222 с.